

Małgorzata Król-Bogomilska

Uniwersytet Warszawski, Polska

e-mail: m.kb@wpia.uw.edu.pl

ORCID: 0000-0002-1410-9504

**MROczne STRONY NAJNOWSZYCH FORM WALKI
Z PODROBIONYMI TOWARAMI I PIRACTWEM
MARKOWYM – ZASĄDZANIE ODSZKODOWAŃ,
PENALIZACJA CZY SAMOREGULACJA?**

**THE DARK SIDES OF THE NEWEST FORMS OF FIGHT AGAINST
COUNTERFEIT GOODS AND BRAND PIRACY – AWARDING
DAMAGES, PENALISATION OR SELF-REGULATION?**

Abstract

The article deals with the methods of combating the trade in counterfeit goods and brand piracy. In the current situation, especially when reports about the growing wave of trade in counterfeit goods and brand piracy also fully apply to the Polish market, there is no doubt that all the authorities operating in Poland whose scope of tasks includes activities in the field of preventing and combating such violations should actively contribute to the implementation of plans and initiatives undertaken at the EU level, referred to in part IV of this article.

For many years, the European Commission has been generating various documents that are worth using, but when it comes to concrete methods – the Commission has for years been constantly “announcing” the future creation of a “toolbox” to fight this type of infringement.

The article (in parts V and VI) also mentions “self-regulation” – as a new method of combating counterfeiting and brand piracy – in the light of actions taken at the EU level. The basis of this new method is the document referred to as the “Memorandum of Understanding on the Sale of Counterfeit Goods via the Internet” of May 4, 2011 (the 2016 version is currently in use). This document is defined as the voluntary agreement supported by the European Commission between the largest online platforms, suppliers, sellers and rights owners of goods whose counterfeit and pirated versions are sold on the Internet. The article presents the assumptions and principles of the functioning of this agreement in the field of “self-regulation” consisting in the cooperation of the signatories of this agreement, in particular based on the exchange of information on cases of violations and procedures to counter them (as part of quarterly meetings of these entrepreneurs “under the auspices of the European Commission”).

The descriptions of the functioning of this agreement presented in the periodical documents published by the Commission contain both positive and negative evaluations. In particular, the article mentions that a large group of rights holders have pointed out that many offers of counterfeit goods are still available on online markets. These signatories consider that cooperation and information exchange with online platforms are insufficient for the commitments made under the “self-regulation” agreement and that the level of counterfeit goods is still too high.

Descriptions of the agreement’s principles of operation and of assessments contained in the published documents prompted the author to pose numerous questions regarding the fundamental issues requiring clarification if the agreement is to continue to be in power in its current form. One of the questions concerns the verification by the European Commission (under the “auspices” of which this agreement is functioning) of the content of information exchanged by the signatories of the agreement from the point of view of compliance with the antimonopoly law which prohibits competition-restricting agreements.

KEYWORDS

counterfeit goods, brand piracy, trademark, industrial property, intellectual property, unfair competition, agreement, Memorandum of Understanding, self-regulation

SŁOWA KLUCZOWE

podrobione towary, piractwo markowe, znak towarowy, własność przemysłowa, własność intelektualna, nieuczciwa konkurencja, porozumienie, Protokół ustaleń, samoregulacja

I. WPROWADZENIE

1. Narastająca od lat skala naruszeń własności przemysłowej poprzez handel podrobionymi towarami (*counterfeit goods*) i piractwo markowe (*brand piracy*) powoduje sukcesywne słabnięcie wiary w skuteczność takich tradycyjnych środków jak zasądzanie odszkodowań lub penalizacja.

Osoba, której prawo ochronne na znak towarowy zostało naruszone, może żądać zaniechania naruszeń, wydania bezpodstawnie uzyskanej korzyści i naprawienia wyrządzonej naruszeniem szkody. Obowiązujące prawo stwarza również możliwość penalizacji naruszeń uznawanych za przestępstwa (np. tzw. piractwa markowego z art. 305 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej¹ czy kopiowania zewnętrznej postaci produktu z art. 24 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji²), a w niektórych przypadkach – za wykroczenia (np. wprowadzania do obrotu towarów oznaczonych znakiem towarowym z wyróżnikiem mającym wywołać mylne mniemanie, że przedmioty te korzystają z takiej ochrony z art. 308 p.w.p.).

Te tradycyjne sposoby walki, wymagają – co oczywiste – identyfikacji konkretnego sprawcy i udowodnienia faktu naruszenia, co może we współczesnych realiach okazać się zadaniem bardzo trudnym.

Potężnym utrudnieniem w zwalczaniu tego rodzaju naruszeń jest – jak podkreśla Komisja Europejska (dalej: Komisja) – fakt, że właściciele pirackich serwisów często działają w oparciu o strukturę międzynarodową i choć dany serwis na pozór wydaje się być np. polskojęzyczny, to domenę i hosting najczęściej zapewnia mu operator z innego kraju. Zdarza się również, że właściciel pirackiego serwisu dodatkowo korzysta z pośredników, którzy skutecznie ukrywają jego dane osobowe, zasłaniając się przy tym koniecznością ochrony prywatności. Zmienne są też źródła dostarczania sygnału, linki i adresy IP. Problemy związane z wykrywaniem i dowodzeniem naruszeń polegających na podrabianiu towarów i na piractwie markowym, mających często transgraniczny charakter, rodzi potrzebę działań o charakterze ponadnarodowym z zaangażowaniem wielu podmiotów³.

2. Handel podrobionymi towarami i piractwo markowe powodują narażenie konsumentów na straty materialne wskutek nabycia podrobionych towarów, zazwyczaj niepełnowartościowych, często znacząco niższej jakości albo nawet w ogóle nienadających się do celów, w jakich zostały zakupione. Szczególnie

¹ Tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 324; dalej: p.w.p.

² Tekst jedn. Dz.U. z 2022 r., poz. 1233; dalej: u.z.n.k. Na temat tego rodzaju naruszeń zob. A. Zientara, *Ostatnie zmiany ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji*, „Monitor Prawniczy” 2011, z. 12, s. 293 i n. Zob. także opis tego rodzaju naruszeń, w tym w świetle badań empirycznych: D. Milewicz-Bednarska, *Odpowiedzialność karna za przestępstwo kopiowania zewnętrznej postaci produktu*, Warszawa 2016, s. 91 i n.

³ Zob. <https://www.rp.pl/opinie-prawne/art2921491-walka-z-piractwem-wlasnosci-intelektu> alnej-komisja-europejska-proponuje-nowe-przepisy (dostęp: 18.10.2022 r.).

negatywne skutki mogą wywoływać towary zagrażające życiu lub zdrowiu i bezpieczeństwu konsumentów. Niebezpieczeństwo takie może być wywołane zażyciem substancji o rzekomym oddziaływaniu zdrowotnym. Może ono być związane także ze zwykłymi towarami, np. elektronicznymi, których wybuch albo zapalenie się może prowadzić do uszkodzenia ciała człowieka albo jego określonych narządów (np. słuchu, wzroku), albo do zniszczenia mienia.

Handel podrobionymi towarami i piractwo markowe mogą powodować naruszenie stanu konkurencji na rynku i wywoływać straty po stronie przedsiębiorców prowadzących legalną działalność gospodarczą. Podrabianie towarów może wywierać negatywny wpływ na zatrudnienie (np. wówczas, gdy łączy się z rezygnacją z zamawiania nowych wzorów u profesjonalnych projektantów), szkodzić interesom finansowym państwa albo jednostek lokalnych wskutek ograniczania wpływów z podatków, może także wywierać negatywny wpływ na środowisko (np. wskutek niedozwolonego pozbywania się szkodliwych odpadów chemicznych albo niekontrolowanego zatrutowania powietrza w wyniku prowadzenia nielegalnej działalności gospodarczej bez przestrzegania standardów zapewniających ochronę środowiska naturalnego albo wskutek produkowania towarów z tanich, złej jakości materiałów emitujących po rozgrzaniu szkodliwe gazy do środowiska).

II. TWORZENIE PRAWA SŁUŻĄCEGO OCHRONIE WŁASNOŚCI PRZEMYSŁOWEJ NA PŁASZCZYŹNIE PONADNARODOWEJ

1. Pośród uregulowań, które odegrały znaczącą rolę w rozwoju prawa służącego ochronie własności intelektualnej na poziomie międzynarodowym, w tym w zakresie walki z podrabianiem znaków towarowych, z pewnością wypada wymienić **Konwencję paryską o ochronie własności przemysłowej**⁴ z 1883 r., **Porozumienie Madryckie** dotyczące zwalczania fałszywych oznaczeń pochodzenia towarów⁵ z 1891 r. oraz zawarte przez członków WTO Porozumienie w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej („**Porozumienie**

⁴ Konwencja Związkowa Paryska z dnia 20 marca 1883 roku o ochronie własności przemysłowej, przejrzana w Brukseli dnia 14 grudnia 1900 roku, w Waszyngtonie dnia 2 czerwca 1911 roku i w Hadze dnia 6 listopada 1925 roku (ratyfikowana zgodnie z ustawą z dnia 17 marca 1931 roku) (Dz.U. z 1932 r., nr 2, poz. 8).

⁵ Porozumienie madryckie z dnia 14 kwietnia 1891 r. dotyczące zwalczania fałszywych oznaczeń pochodzenia towarów, przejrzane w Waszyngtonie dnia 2 czerwca 1911 r. i w Hadze dnia 6 listopada 1925 r. (zatwierdzone zgodnie z ustawą z dnia 28 stycznia 1932 r.) (Dz.U. z 1932 r., nr 47, poz. 446).

TRIPS”)⁶ z 1994 r., a także **Konwencję o ustanowieniu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej**⁷ z 1997 r.

Pośród tych dokumentów warto zwrócić szczególną uwagę na art. 61 „**Porozumienia TRIPS**”, w którym wskazano, że: „Członkowie zapewnią, że procedury karne i kary będą stosowane przynajmniej w przypadkach umyślnego podrabiania znaków towarowych lub piractwa praw autorskich na skalę handlową. Dostępne środki zaradcze obejmują karę pozbawienia wolności i/lub grzywny pieniężne wystarczające dla zapewnienia skutku odstrasżającego, zgodnie z poziomem kar stosowanych za przestępstwa o podobnej wadze. W stosownych przypadkach dostępne środki zaradcze obejmują również zajęcie, przepadek i zniszczenie towarów stanowiących naruszenie oraz wszelkich materiałów i narzędzi, których głównym zastosowaniem było popełnienie przestępstwa. Członkowie mogą przewidzieć procedury karne i kary stosowane w innych przypadkach naruszeń praw własności intelektualnej, w szczególności gdy są one popełniane umyślnie i na skalę handlową”.

2. Wypada tu także wspomnieć o zainicjowanych w 2006 r. pracach dotyczących **Umowy handlowej dotyczącej zwalczania obrotu towarami podrabianymi** (Anti-Counterfeiting Trade Agreement, ACTA) o zasięgu globalnym, w drodze której zamierzano ustalić międzynarodowe standardy w zwalczaniu naruszeń własności intelektualnej, w tym także dotyczące uznawania za przestępstwo przynajmniej przypadków umyślnego podrabiania znaków towarowych i piractwa praw autorskich na skalę handlową oraz pomocy w tym procederze.

Liczne zastrzeżenia zgłaszane do treści opracowywanego porozumienia (obawy o możliwość nadużyć: powodujących naruszenia prawa do wolności wypowiedzi, prawa do prywatności oraz tłumienie inicjatyw gospodarczych⁸) spowodowały, że prace te – mimo ich zaawansowanego charakteru – zakończyły się w 2012 r. niepowodzeniem (odrzuconiem tego porozumienia przez Parlament Europejski).

3. Z kolei w ramach Unii Europejskiej wypada zwrócić szczególną uwagę na sukcesywne wypracowywanie dokumentów i uregulowań służących walce z podrabianiem towarów. W szczególności należy wymienić **dyrektywę 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej**⁹. W dyrektywie tej ustanowiono minimalny zbiór środków, procedur i środków naprawczych umożliwiających skuteczne egzekwowanie praw własności intelektualnej na drodze cywilnej

⁶ Zob. <https://eur-lex.europa.eu/PL/legal-content/summary/wto-agreement-on-trade-related-aspects-of-intellectual-property.html> (dostęp: 18.10.2022 r.).

⁷ Konwencja o ustanowieniu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej, sporządzona w Sztokholmie dnia 14 lipca 1967 r. (Dz.U. z 1975 r., nr 9, poz. 49).

⁸ Opinion of European Academics on ACTA, February 7, 2011.

⁹ Dz.Urz. UE L 157 z 2004 r., s. 45, dalej: dyrektywa egzekucyjna, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=celex%3A32004L0048> (dostęp: 18.10.2022 r.).

w całej Unii Europejskiej. Dyrektywa ta – zgodnie z ówczesnie obowiązującymi zasadami prawa w Unii Europejskiej – nie zawierała uregulowań *stricte* prawno-karnych. W art. 3 dyrektywy egzekucyjnej zamieszczono jedynie bardzo ogólne, standardowe stwierdzenie dotyczące obowiązku zapewnienia przez państwa członkowskie stosowania w systemach krajowych środków, procedur i środków naprawczych, które powinny być „skuteczne, proporcjonalne i odstraszające” (*effective, proportionate and dissuasive*).

Należy również wymienić **rozporządzenie** Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 608/2013 z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej przez organy celne oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1383/2003¹⁰. W rozporządzeniu tym w szczególności:

- poszerzono zakres naruszeń praw własności intelektualnej oraz wzmocniono kompetencje organów celnych w odniesieniu do kontrolowania wszystkich towarów o charakterze handlowym objętych dozorem celnym;
- zapewniono, że organom celnym przekazywane są **wysokiej jakości informacje** umożliwiające im przeprowadzenie kompleksowej oceny ryzyka naruszenia prawa własności intelektualnej;
- zawarto podstawę prawną dla ustanowienia **centralnej bazy danych** służącej do rejestrowania wniosków o podjęcie działań przez organy celne oraz zatrzymań towarów naruszających prawa własności intelektualnej, a także do wymiany informacji między organami celnymi.

III. DOŚWIADCZENIA POLSKIE – PRZYCZYNY UTRUDNIENI W ZWALCZANIU PODRABIANIA TOWARÓW I PIRACTWA MARKOWEGO

1. Istotne znaczenie w zakresie zwalczania handlu podrobionymi towarami i piractwa markowego wypada przypisać stosowaniu takich tradycyjnych środków jak odszkodowania za poniesioną szkodę oraz penalizacja naruszeń.

Również w Polsce naruszenia praw własności intelektualnej wciąż są polem dynamicznego rozwoju przestępczości, w tym również przestępczości zorganizowanej. Do rosnącej skali naruszeń w tej sferze istotnie przyczynia się handel towarami z podrobionymi znakami towarowymi. Handel towarami opatrzonymi podrobionymi znakami towarowymi dotyczy zarówno krajowych znaków towarowych, jak i znaków towarowych Unii Europejskiej.

Dużym utrudnieniem w zwalczaniu tego rodzaju przestępstw jest nie tylko wysoka lukratywność tego rodzaju naruszeń, ale również fakt, że z uwagi na nieco

¹⁰ Dz.Urz. UE L 181 z 2013 r., s. 15, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32013R0608> (dostęp: 18.10.2022 r.).

choćby niższe ceny takich towarów od oryginałów, towary te **znajdują nabywców** nawet w przypadku uświadomienia sobie przez osoby dokonujące zakupu, że kupowane przez nich towary to tzw. podróbki. W 2021 r. podczas badania przeprowadzonego przez firmę analityczno-badawczą UCE RESEARCH blisko 20% Polaków zadeklarowało, że kupuje rzeczy z podrobionymi znakami towarowymi znanych marek (najczęściej takie zakupy dotyczyły ubrań, butów i kosmetyków)¹¹. Według danych Krajowej Administracji Skarbowej z kwietnia 2022 r. w 2021 r. **wykryto najwyższą od czterech lat liczbę podrabianych produktów (do Polski wjechało ponad 2,5 mln takich towarów, czyli o 4% więcej niż rok wcześniej i o 2/3 więcej niż w 2018 r.)**¹².

Na zwiększenie skali tego rodzaju naruszeń znaczący wpływ ma coraz powszechniej stosowana forma dokonywania zakupów **przez internet**, co bez wątpienia ułatwia sprzedawcom oszukiwanie osób pragnących dokonać zakupu towarów oryginalnych.

2. Istotnym utrudnieniem w zwalczaniu naruszeń polegających na podrabianiu znaków towarowych są od lat problemy związane z **niedoskonałościami prawa** stanowiącego podstawę penalizacji takich naruszeń. Niejednolite interpretacje obowiązujących przepisów pojawiały się zarówno w orzecznictwie, jak i w piśmiennictwie prawniczym już w okresie obowiązywania poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 31 stycznia 1985 r. o znakach towarowych¹³.

Problem był tym większy, że sprzeczne interpretacje dotyczyły kwestii fundamentalnych dotyczących stosowania w praktyce art. 57 ust. 1 u.z.t., zgodnie z którym karze podlegał ten, kto wprowadzał do obrotu towary lub świadczył usługi, posługując się zarejestrowanym znakiem towarowym, którego nie ma prawa używać.

Różnica zdań dotyczyła tego, czy za przestępstwo z tego przepisu może odpowiadać tylko ten, kto posługuje się znakiem towarowym identycznym, czy także ten, kto posługuje się znakiem podobnym do zarejestrowanego. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 października 1994 r., I KZP 26/94, opowiedział się za przyjęciem przestępności czynu jedynie w przypadku posługiwania się przez sprawcę znakiem identycznym do zarejestrowanego¹⁴. Orzeczenie to spotkało się z krytyką z uwagi na ogromną łatwość uchronienia się od odpowiedzialności przez dodanie choćby drobnej różnicy do wyglądu znaku towarowego (np. kreski, dodatkowego napisu czy poprzez zmianę barwy). Zdaniem Mozgawy i Skubisza dla bytu przestępstwa z ówczesnego art. 57 ust. 1 u.z.t. wystarczyło posłu-

¹¹ <https://uce-pl.com/>

¹² Zob. https://businessinsider.com.pl/biznes/polska-tonie-w-podrobkach-to-efekt-min-wojny-w-ukrainie/gb73gzz?utm_source=businessinsider.com.pl_viasg_businessinsider&utm_medium=referral&utm_campaign=leo_automatic&src=ucs&utm_v=2 (dostęp: 18.10.2022 r.).

¹³ Dz.U. z 1985 r., nr 5, poz. 17, z późn. zm.; dalej: u.z.t.

¹⁴ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 października 1994 r., I KZP 26/94, „Prokuratura i Prawo” 1995, dodatek „Orzecznictwo”, nr 2, poz. 19.

giwanie się znakiem podobnym do zarejestrowanego, jeżeli podobieństwo było znaczne (na tyle duże, że w zwykłych warunkach obrotu gospodarczego przeciętny nabywca nie odróżni podrobionego znaku towarowego od oryginalnego)¹⁵. Podobne stanowisko zajął Tomaszek¹⁶ oraz Stefański¹⁷. Odmiennego zdania byli Cieślak i Płaczek, którzy w uzasadnieniu swojego stanowiska powołali się na reguły wykładni gramatycznej i zakaz analogii¹⁸.

Mimo dwukrotnego wprowadzenia zmian do art. 57 ust. 1 u.z.t. **ustawodawca polski nie uczynił nic**, by poprzez zmianę tego przepisu dopuścić stosowanie odpowiedzialności karnej w przypadkach posługiwania się znakiem towarowym wprowadzie nie identycznym, lecz podobnym do zarejestrowanego. Aż do czasu utraty mocy przez tę ustawę z dniem 22 sierpnia 2001 r., tj. z momentem wejścia w życie nowej ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej, przepis ten pozostał niezmieniony, co w sytuacji przyjętej przez Sąd Najwyższy opisaną powyżej interpretacji dawało **możliwość łatwego obchodzenia prawa**. Czyniło to przepis art. 57 ust. 1 u.z.t. praktycznie mało użytecznym i jednocześnie powodowało **iluzoryczność ochrony** właścicieli praw do znaków towarowych, a w konsekwencji rozprzestrzenianie się zjawiska podrabiania towarów i piractwa markowego.

3. Dopiero wejście w życie ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej jednoznacznie przesądziło zakres kryminalizacji w zakresie przestępności czynu polegającego na posługiwaniu się znakiem towarowym nie tylko identycznym, jak znak zarejestrowany, lecz również podobnym, który nie może być odróżniony w zwykłych warunkach obrotu od znaku zarejestrowanego użytego bezprawnie dla towarów objętych prawem ochronnym. Zdecydowała o tym treść art. 305 w zw. z art. 297 ust. 2 p.w.p., którego treść została z dniem 17 marca 2004 r. przeniesiona do art. 120 ust. 3 pkt 3 p.w.p.

4. Uchwalając ustawę z dnia 30 czerwca 2000 r., za jeden z wariantów przestępstw objętych art. 305 p.w.p. – zgodnie z tradycją – za przestępstwo uznano czyn polegający na „**wprowadzaniu do obrotu**” towarów oznaczonych podrobionym zarejestrowanym znakiem towarowym. Pojęcie „wprowadzania do obrotu” od czasu wcześniejszych ustaw o znakach towarowych: tej już wyżej wspomnianej ustawy z 1985 r., a także jeszcze wcześniejszej z 1963 r.¹⁹, aż po okres kilku lat obowiązywania nowej ustawy – Prawo własności przemysłowej, było interpretowane w sposób związany z posługiwaniem się podrobionym znakiem

¹⁵ M. Mozgawa, R. Skubisz, *Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 października 1994 r.*, I KZP 26/94, „Prokuratura i Prawo” 1995, nr 2, s. 19 i n.

¹⁶ A. Tomaszek, *Ochrona prawa do znaku towarowego w procesie karnym*, „Monitor Prawniczy” 1997, z. 12, s. 492.

¹⁷ R. Stefański, *Przegląd uchwał Izby Karnej SN*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 1995, nr 3–4, s. 77.

¹⁸ W. Cieślak, I. Płaczek, *Niektóre zagadnienia karnoprawnej ochrony znaków towarowych*, „Prokuratura i Prawo” 1999, nr 7–8, s. 108.

¹⁹ Dz.U. nr 14, poz. 73.

towarowym na każdym etapie obrotu. Radykalną zmianę w tym zakresie przyniosła uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 13/05, w której Sąd Najwyższy zajął całkowicie odmienne stanowisko, uznając, że: „wprowadzeniem do obrotu», o którym mowa w art. 305 ust. 1 ustawy dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (...), jest przekazanie przez producenta lub importera po raz pierwszy do obrotu towarów oznaczonych podrobionym znakiem towarowym”.

Przyjęcie tej interpretacji oznaczało wykluczenie z zakresu przestępności takich czynów, jak dokonywanie obrotu towarami oznaczonymi podrobionymi zarejestrowanymi znakami towarowymi na dalszych etapach obrotu. Przyjęcie tej interpretacji skutecznie zablokowało osądzenie sporej liczby spraw będących w toku i wszczynanie nowych postępowań. O tym, że nie musiało do tego dojść, świadczy fakt, iż mimo kilku głos akceptujących wyżej wymienioną uchwałę Sądu Najwyższego²⁰ wielu autorów w swych głosach nie podzieliło poglądu w niej wyrażonego²¹.

Wyżej wymieniona uchwała Sądu Najwyższego miała znaczący wpływ nie tylko na praktykę, ale i na legislację, bo doprowadziła do zmiany art. 305 p.w.p. przez ustawę z dnia 29 czerwca 2007 r.²² Ustawowe znamię „wprowadzania do obrotu” zastąpiono wówczas znamieniem „dokonywania obrotu” towarami oznaczonymi podrobionymi zarejestrowanymi znakami towarowymi.

Zanim jednak doszło do tej zmiany prawa, od czasu zapadnięcia ww. uchwały Sądu Najwyższego do czasu wejścia w życie ustawy zmieniającej art. 305 p.w.p. minęły kolejne dwa lata. I musiał jeszcze upłynąć kolejny okres, po którym dopiero stało się możliwe stosowanie odpowiedzialności karnej za czyny będące „dokonywaniem obrotu” takimi towarami z uwagi na obowiązywanie zasady *lex retro non agit* i stosowanie nowych przepisów wyłącznie do czynów popełnionych dopiero po wejściu w życie ustawy wprowadzającej tę zmianę.

Wszystko to przyczyniło się do przewlekającego się w czasie poczucia bezkarności osób uprawiających piractwo markowe.

²⁰ Zob. np. glosy: Z. Cwiąkalski, *Glosa do uchwały SN z 24.05.2004 r., I KZP 13/05*. [Dot. pojęcia wprowadzenia do obrotu w rozumieniu art. 305 ust. 1 ustawy Prawo własności przemysłowej], „Państwo i Prawo” 2006, z. 1, s. 120 i n.; A. Tomaszek, *Glosa do uchwały SN z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 13/05*, „Monitor Prawniczy” 2006, z. 1, s. 45 i n. oraz O. Górniok, *Glosa do uchwały SN z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 13/05*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2006, nr 3, s. 177.

²¹ Zob. np. glosy: E. Traple, *Glosa do uchwały SN z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 13/05*, „Glosa” 2005, nr 4, s. 76 i n.; J. Misztal-Konecka, J. Konecki, *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 13/05*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2006, nr 3, s. 178; M. Mozgawa, R. Skubisz, *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 24 maja 2005 r., sygn. akt I KZP 13/04*, „Prokuratura i Prawo” 2006, nr 6, s. 144 i n. oraz M. Król-Bogomilska, *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., sygn. akt I KZP 13/05* [Dot. wprowadzenia do obrotu towarów oznaczonych podrobionym znakiem towarowym], „Glosa” 2007, nr 3, s. 90 i n.

²² Ustawa z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy – Prawo własności przemysłowej (Dz.U. nr 136, poz. 958).

5. Kolejna kwestia dotycząca zakresu kryminalizacji objętej art. 305 p.w.p. wyłoniła się po ustanowieniu wspólnotowego znaku towarowego przekształconego później w **unijny znak towarowy**. Znak ten od znaku krajowego różni się **zasięgiem terytorialnym ochrony**. Obejmuje ona wszystkie kraje Unii Europejskiej. Od wejścia Polski do Unii w 2004 r. dotyczy to również Polski. Fakt ten wywołał dyskusję co do zakresu prawnokarnej ochrony przed posługiwaniami się takim podrobionym znakiem towarowym, w której zarysowały się dwa przeciwstawne stanowiska, które zostały zaprezentowane jeszcze w okresie obowiązywania poprzedniego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 207/2009²³.

Na tle ówczesnego stanu prawnego Du Cane wyraził pogląd, w myśl którego art. 305 p.w.p. nie obejmuje ochrony unijnych znaków towarowych. Poza powołaniem się na fakt, że ww. „rozporządzenie nie inkorporuje wprost znaku wspólnotowego do krajowych porządków ochrony znaków towarowych”, autor ten powołał się również na literalną wykładnię art. 305 p.w.p., a także na zasadę *nullum crimen sine lege certa* i zasadę *nullum crimen sine lege stricta*²⁴. Odmienne stanowisko zostało wyrażone przez Toszę i Wróbla²⁵, Tylca²⁶, Kuberskiego²⁷ i Raglewskiego²⁸ oraz Daśko²⁹, a także przez Podreckiego i Raglewskiego³⁰. Autorzy ci odwołali się między innymi do art. 4 p.w.p.³¹. Zwrócili również uwagę na sposób ukształtowania opisu przestępstwa z art. 305 p.w.p., w którym mowa o znaku towarowym

²³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 207/2009 z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie wspólnotowego znaku towarowego (Dz.Urz. UE L 78 z 2009 r., s. 1), które straciło moc z dniem 1.10.2017 r. po wejściu w życie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1001 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie znaku towarowego Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE L 154 z 2017 r., s. 1).

²⁴ D. du Cane, *Czy piractwo znaku wspólnotowego jest przestępstwem z art. 305 prawa własności przemysłowej?*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2010, nr 1, s. 44 i n.

²⁵ S. Tosza, W. Wróbel, (w:) P. Kostański (red.), *Prawo własności przemysłowej. Komentarz*, Warszawa 2014, art. 305, cz. IIIB, nt 5.

²⁶ G. Tylec, (w:) T. Demendecki, A. Niewęglowski, J. J. Sitko, J. Szczotka, G. Tylec, *Prawo własności przemysłowej. Komentarz*, LEX/el. 2015, art. 305, nt 12.

²⁷ D. Kuberski, (w:) D. Kuberski (red.), *Zbiór orzeczeń z zakresu prawa karnego materialnego wraz z komentarzami. Przestępstwa i inne formy naruszenia praw własności intelektualnej oraz przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu. Casebook*, Kraków 2016, s. 242–244.

²⁸ Zob. J. Raglewski, *Prawo własności przemysłowej. Komentarz do przepisów karnych*, LEX/el. 2016, art. 305, pkt 19a.

²⁹ N. Daśko, *Prawnokarna ochrona znaków towarowych*, Warszawa 2017, s. 177.

³⁰ P. Podrecki, J. Raglewski, *Karnoprawna ochrona unijnego znaku towarowego na podstawie art. 305 prawa własności przemysłowej*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej” 2017, z. 3, s. 98 i n.

³¹ W art. 4 ust. 1 p.w.p. przewidziano, że: „Jeżeli umowa międzynarodowa lub przepisy prawa Unii Europejskiej obowiązujące bezpośrednio w krajach członkowskich określają szczególnie tryb udzielania ochrony na (...) znaki towarowe (...) w sprawach nieuregulowanych w tej umowie lub w tych przepisach albo pozostawionych w kompetencji organów krajowych przepisy ustawy stosuje się odpowiednio”.

podrobionym i jednocześnie „zarejestrowanym” – bez ograniczenia tego pojęcia do znaku, którego rejestracji dokonano w Urzędzie Patentowym RP³².

Także te wątpliwości i spory doprowadziły w końcu do nowelizacji ustawy – Prawo własności przemysłowej. Niestety jasne, jednoznaczne przesądzenie tej tak ważnej kwestii nastąpiło dopiero w drodze ustawy z 2019 r.³³, a więc po upływie wielu lat, jakie upłynęły od czasu, gdy Polska przystąpiła do Unii Europejskiej.

6. Do powyżej opisanych problemów związanych z określeniem podstaw penalizacji wypada dodać dotąd jeszcze nierozwiązane spory dotyczące treści art. 309 p.w.p. Zgodnie z tym przepisem w jednostkach organizacyjnych odpowiedzialność określoną za przestępstwa i wykroczenia z tej ustawy ponosi osoba prowadząca lub kierująca jednostką, chyba że z podziału kompetencji wynika odpowiedzialność innej osoby.

Spory dotyczące tego przepisu związane są z pytaniem, czy wyznaczenie w jednostce organizacyjnej osoby, która jest odpowiedzialna za sprawy związane z prawem własności przemysłowej oznacza, że osoba prowadząca lub kierująca jednostką nigdy nie poniesie odpowiedzialności za czyny karalne spenalizowane w tym akcie prawnym, czy też dopuszczalna jest jednoczesna odpowiedzialność: a) osoby prowadzącej lub kierującej jednostką i b) „wyznaczonej osoby”, która jest odpowiedzialna za sprawy związane z prawem własności przemysłowej³⁴.

Można było sądzić, że nadanie – w wyniku opisanych nowelizacji – jednoznacznego (przesądzającego spory) brzmienia przepisom art. 305 p.w.p. stworzy wreszcie realną szansę skutecznego ścigania piractwa markowego.

Statystyki skazań za przestępstwa polegające na podrabianiu towarów i na piractwie markowym nie napawają jednak niestety optymizmem³⁵. Nie wszystko jednak można tłumaczyć sytuacją kryzysową wywołaną przez Covid-19 oraz problemami związanymi z uchodźstwem, co zwiększa chłonność rynku i generuje coraz większe zyski płynące z handlu podrobionymi towarami i z piractwa markowego.

Zasadnicze obawy budzi mianowicie fakt, że nowelizacje ustawy – Prawo własności przemysłowej, które miały służyć choćby częściowemu wyklarowaniu

³² Szerzej na ten temat zob. M. Król-Bogomilska, *Zasada nullum crimen sine lege w prawie własności intelektualnej – wybrane zagadnienia*, (w:) K. Szczepanowska-Kozłowska, I. Matusiak, Ł. Żelechowski (red.), *Opus auctorem laudat. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Monice Czajkowskiej-Dąbrowskiej*, Warszawa 2019, s. 633 i n.

³³ Zob. ustawa z dnia 20 lutego 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2019 r., poz. 501).

³⁴ Na ten temat szerzej zob. M. Król-Bogomilska, *Zasada nullum crimen sine lege w prawie własności intelektualnej – wybrane zagadnienia*, (w:) K. Szczepanowska-Kozłowska, I. Matusiak, Ł. Żelechowski (red.), *Opus auctorem...*

³⁵ Zob. dane z Wydziału Statystycznej Informacji Zarządczej Departamentu Strategii i Funduszy Europejskich Ministerstwa Sprawiedliwości (np. w latach 2010–2018 prawomocnych skazań za przestępstwo z art. 305 ust. 1 p.w.p. było zaledwie kilkaset rocznie, w niektórych latach nawet poniżej 400 takich skazań rocznie).

uregulowań i sprawniejszemu zwalczaniu naruszeń przeprowadzono z dużym opóźnieniem, co sprzyjało przez lata ugruntowywaniu się **poczucia bezkarności** i – co z tym związane – rosnącej od lat skali piractwa markowego.

W istniejącej sytuacji – zwłaszcza gdy doniesienia o **rosnącej fali** handlu podrzobionymi towarami i piractwa markowego w pełni **dotyczą także rynku polskiego** – nie ma najmniejszej wątpliwości, że **wszystkie organy** funkcjonujące w Polsce, których zakres zadań obejmuje działania w zakresie zapobiegania i zwalczania tego rodzaju naruszeń, **powinny aktywnie włączać się** w realizację planów i inicjatyw podejmowanych na poziomie unijnym, o których będzie mowa w kolejnej IV części tego artykułu.

IV. DZIAŁANIA NA POZIOMIE UNIJNYM – DALEKA DROGA OD „JAK POWINNO BYĆ” DO „JAK TO OSIĄGNĄĆ”

Na poziomie unijnym daje się zaobserwować generowanie licznej grupy różnorodnych dokumentów opisujących plany działań i ustaleń mających służyć ochronie własności przemysłowej, a zwłaszcza ochronie rynku i konsumentów przed podróbkami towarów i piractwem markowym.

Dokumenty te pełne są stwierdzeń „**jak powinno być**”. Z założeniami tych dokumentów trudno się nie zgodzić, jednak **w obszarze wskazania „co robić”**, żeby zamierzone cele uzyskać – zawierają one w większości przypadków jedynie **ogólnikowe** stwierdzenia.

1. Z wcześniejszych dokumentów warto wymienić **Zieloną Księgę** pt. „Zwalczanie podrabiania i piractwa na jednolitym rynku” przedstawioną przez Komisję w 1998 r.³⁶ oraz **Komunikat** Komisji, Parlamentu Europejskiego i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z 2009 r. **w sprawie poprawy egzekwowania praw własności intelektualnej na rynku wewnętrznym**³⁷, Rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 22 września 2010 r. w sprawie poprawy egzekwowania praw własności intelektualnej na rynku wewnętrznym (2009/2178(INI))³⁸ oraz **Komunikat** z 2011 r. **w sprawie jednolitego rynku w obszarze praw własności intelektualnej**³⁹. W Komunikatach tych Komisja zwróciła uwagę na znaczenie

³⁶ Zob. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=uriserv:l26057> (dostęp: 18.10.2022 r.).

³⁷ COM(2009) 467 *final* z 11.9.2009: Poprawa egzekwowania praw własności intelektualnej na rynku wewnętrznym, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0467:FIN:PL:PDF> (dostęp: 18.10.2022 r.).

³⁸ Zob. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:050E:0048:0055:PL:PDF> (dostęp: 18.10.2022 r.).

³⁹ COM(2011) 287 *final* z 24.5.2011: Jednolity rynek w obszarze praw własności intelektualnej – Wspieranie kreatywności i innowacji celem zapewnienia wzrostu gospodarczego, atrakcyjnych miejsc pracy oraz wysokiej jakości produktów i usług w Europie.

dobrowolnego i opartego na współpracy podejścia do zwalczania podrabiania towarów przez właścicieli praw własności intelektualnej oraz pozostałe zainteresowane strony, takie jak platformy internetowe, hurtownicy, detaliści i konsumenci, a także stowarzyszenia handlowe.

2. W 2014 r. **Komisja opublikowała plan działania** w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej w Unii Europejskiej⁴⁰, który przewiduje podjęcie dziesięciu rodzajów działań, które powinny być stosowane w celu ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej wobec naruszeń na skalę komercyjną⁴¹. Plan ten objął w szczególności:

a) uruchamianie kampanii podnoszących świadomość obywateli w zakresie szkód gospodarczych oraz potencjalnych zagrożeń dla zdrowia i bezpieczeństwa powodowanych przez naruszenia praw własności intelektualnej na skalę handlową;

b) serię konsultacji ze wszystkimi zainteresowanymi stronami;

c) ułatwianie opracowywania kolejnych dobrowolnych Protokołów ustaleń (z udziałem dostawców usług reklamowych, usług płatniczych i spedytorów);

d) przedstawianie sprawozdań na temat istniejących inicjatyw krajowych;

e) opublikowanie kolejnej zielonej księgi;

f) powołanie grupy ekspertów państw członkowskich ds. egzekwowania praw własności intelektualnej, w ramach której państwa członkowskie będą mogły wymieniać się informacjami na temat najlepszych praktyk;

g) opracowanie programów szkoleniowych dla organów państw członkowskich;

h) opracowanie, promowanie i opublikowanie przewodnika po najlepszych praktykach dla organów publicznych w zakresie unikania zakupu produktów podrobionych oraz

i) publikowanie co dwa lata sprawozdań na temat wpływu polityki Unii Europejskiej w zakresie własności intelektualnej na gospodarkę.

3. W 2017 r. Komisja przyjęła pakiet środków służących poprawie stosowania i egzekwowania praw własności intelektualnej oraz usprawnieniu walki z podrabianiem i piractwem⁴². W szczególności Komisja opublikowała **Komunikat Komisji** do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego obejmujący **Wytyczne dotyczące niektórych aspektów dyrektywy 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w spra-**

⁴⁰ Zob. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=LEGISSUM:240603_3 (dostęp: 18.10.2022 r.).

⁴¹ Zob. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_14_449 (dostęp: 18.10.2022 r.).

⁴² Zob. https://ec.europa.eu/growth/industry/strategy/intellectual-property_pl#enforcement_package (dostęp: 18.10.2022 r.).

wie egzekwowania praw własności intelektualnej z dnia 29 listopada 2019 r. (COM/2017/708 *final*)⁴³.

W Komunikacie tym Komisja doprecyzowała rozbieżnie interpretowane przez państwa Unii Europejskiej przepisy tej dyrektywy. Komisja, uznając, że podrabianie towarów nadal stanowi poważny problem dla europejskich przedsiębiorstw, ogłosiła również „**Zestaw narzędzi UE do walki z podróbkami**”⁴⁴, którego celem będzie określenie zasad działania, współpracy i wymiany danych między podmiotami praw autorskich, praw własności przemysłowej, pośrednikami i organami ścigania.

4. Dnia 13 maja 2020 r. Komisja poinformowała o **wszczęciu dochodzenia przez OLAF** (Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych) w sprawie przywozu do Unii Europejskiej podrobionych towarów związanych z Covid-19 oraz sprawozdania Europolu *Viral Marketing – Counterfeits, substandard goods and IP crime in the Covid-19 pandemic* (Marketing wirusowy – towary podrobione, towary niespełniające norm i przestępstwa przeciwko własności intelektualnej w związku z pandemią Covid-19), 2020, oraz *Pandemic profiteering – how criminals exploit the Covid-19 crisis* (Spekulacje w związku z pandemią – jak przestępcy wykorzystują kryzys związany z Covid-19), 2020⁴⁵.

5. Kolejnym dokumentem mającym na celu ochronę przed podrobionymi produktami była **Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 20 października 2020 r., 2021/C 404/01, zawierająca zalecenia dla Komisji (służąca poprawie funkcjonowania jednolitego rynku (2020/2018(INL))**⁴⁶.

W Rezolucji tej podkreślono, że konsumenci, robiąc zakupy przez internet, powinni być równie bezpieczni jak w sklepach stacjonarnych. Za niedopuszczalne uznano, aby konsumenci unijni byli narażeni na nielegalne, podrobione i niebezpieczne produkty zawierające niebezpieczne chemikalia, jak również na inne zagrożenia stwarzające ryzyko dla zdrowia ludzkiego.

W Rezolucji tej podkreślono też, że aczkolwiek pojawienie się dostawców usług *online*, takich jak internetowe platformy handlowe, przyniosło korzyści zarówno konsumentom, jak i przedsiębiorcom, szczególnie dzięki zwiększeniu wyboru oraz obniżeniu kosztów i cen, to jednak jednocześnie sprawiło, że konsumenci stali się bardziej narażeni na wprowadzające w błąd praktyki handlowe

⁴³ Zob. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=celex:52017DC0708> (dostęp: 18.10.2022 r.).

⁴⁴ Zob. <https://ssw.solutions/pl/plan-dzialania-unii-europejskiej-w-zakresie-wlasnosci-intelektualnej-wlasnosc-intelektualna-w-sluzbie-innowacji-ozdrowienia-i-utrzymaniu-odpornosci-gospodarki-ue/> (dostęp: 18.10.2022 r.).

⁴⁵ Zob. https://anti-fraud.ec.europa.eu/media-corner/news/inquiry-fake-covid-19-products-progresses-2020-05-13_en (dostęp: 18.10.2022 r.).

⁴⁶ Akt prawny o usługach cyfrowych: poprawa funkcjonowania jednolitego rynku, P9_TA(2020)0272, Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 20 października 2020 r. zawierająca zalecenia dla Komisji w sprawie aktu prawnego o usługach cyfrowych: poprawa funkcjonowania jednolitego rynku (2020/2018(INL)) (Dz.Urz. UE C 404 z 2021 r., s. 2).

ze strony coraz większej liczby sprzedawców, także z państw trzecich, którzy mogą oferować w internecie nielegalne, niebezpieczne lub podrobione produkty i usługi, które często są niezgodne z przepisami i normami Unii dotyczącymi bezpieczeństwa produktów i nie gwarantują w wystarczającym stopniu praw konsumentów (zob. pkt 60).

W Rezolucji tej Parlament Europejski wezwał Komisję do wzmocnienia systemu odpowiedzialności na internetowych platformach handlowych (zob. poz. 61).

Podkreślono również znaczenie przepisów rozporządzenia (UE) 2019/1020 w sprawie nadzoru rynku i zgodności produktów⁴⁷ w odniesieniu do zgodności produktów wprowadzanych do Unii z państw trzecich. Zwrócono uwagę na potrzebę podjęcia przez Komisję działań mających na celu poprawę przestrzegania przepisów przez sprzedawców mających siedzibę poza terytorium Unii, jeżeli w Unii nie ma siedziby ani producent, ani importer, ani dystrybutor. Podkreślono także potrzebę usunięcia wszelkich istniejących luk prawnych, które umożliwiają dostawcom mającym siedzibę poza terytorium Unii sprzedawanie przez internet konsumentom europejskim produktów niezgodnych z unijnymi przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa i ochrony konsumentów, bez podlegania karom i bez ponoszenia jakiegokolwiek odpowiedzialności za swoje działania, podczas gdy konsumentów pozostawia się bez żadnych środków prawnych umożliwiających im egzekwowanie ich praw lub uzyskanie rekompensaty za jakiegokolwiek szkody (zob. pkt 62).

Podkreślono także powinność operatorów platform internetowych niezwłocznego informowania konsumentów, którzy kupili towar – o usunięciu z platformy danego rodzaju produktów po otrzymaniu powiadomienia o ich niezgodności z unijnymi przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa produktów lub ochrony konsumentów (zob. pkt 63). W Rezolucji tej podkreślono również (w pkt 64) potrzebę dopilnowania, aby dostawcy internetowych platform handlowych korzystali z systemu RAPEX i powiadamiali właściwe organy, gdy tylko dowiedzą się o nielegalnych, niebezpiecznych i podrobionych produktach na swoich platformach.

W pkt 65 wskazano, że dostawcy internetowych platform handlowych powinni zacieśniać współpracę z organami nadzoru rynku i organami celnymi, w tym poprzez wymianę informacji na temat sprzedawcy nielegalnych, niezabezpieczonych i podrobionych produktów.

W Rezolucji tej (w części VI dotyczącej internetowych platform handlowych) wskazano ponadto, że w akcie prawnym o usługach cyfrowych należy przedstawić nowe konkretne przepisy dotyczące internetowych platform handlowych w odniesieniu do sprzedaży, promowania lub dostarczania konsumentom produktów i usług przez internet.

⁴⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1020 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie nadzoru rynku i zgodności produktów oraz zmieniające dyrektywę 2004/42/WE oraz rozporządzenia (WE) nr 765/2008 i (UE) nr 305/2011 (Dz.Urz. UE L 169 z 2019 r., s. 1).

Podkreślono, że przy tworzeniu nowych przepisów należałoby:

- zapewnić wprowadzenie obowiązku wycofania produktów z platformy handlowej niezwłocznie i w ciągu maksymalnie dwóch dni roboczych od otrzymania zawiadomienia w przypadku uznania produktów za niebezpieczne lub podrobione przez unijne systemy wczesnego ostrzegania, krajowe organy nadzoru rynku, organy celne lub organy ochrony konsumentów;

- rozważyć możliwości rozszerzenia zobowiązania, które podjęli niektórzy sprzedawcy detaliczni z sektora handlu elektronicznego, do szybszego wycofania ze sprzedaży produktów niebezpiecznych lub podrobionych – w ramach systemu dobrowolnych zobowiązań do zapewnienia bezpieczeństwa produktów noszącego nazwę *Product Safety Pledge* i Protokołu ustaleń w sprawie sprzedaży podrobionych towarów w internecie, oraz wskazać, które z tych zobowiązań mogłyby stać się obowiązkowe.

6. Dnia 25 listopada 2020 r. **Komisja opublikowała plan działania** w zakresie rozwoju ochrony własności intelektualnej w Europie pt. „Pełne wykorzystanie potencjału innowacyjnego UE. Plan działania w zakresie własności intelektualnej wspierający odbudowę i odporność UE”⁴⁸.

Jednym z pięciu kluczowych obszarów, które obejmuje ten plan, jest zwalczanie podrabiania towarów i poprawa egzekwowania praw własności intelektualnej. Pośród dróg prowadzących do realizacji tego celu Komisja wymieniła: po pierwsze – współpracę między właścicielami własności intelektualnej, pośrednikami i organami ścigania, po drugie – unijny zestaw narzędzi do walki z podróbkami oraz po trzecie – upowszechnianie najlepszych praktyk oraz stosowanie odpowiednich narzędzi i nowych technologii.

Działania te mają również obejmować lepsze egzekwowanie praw własności intelektualnej poprzez:

- wyjaśnienie obowiązków platform internetowych w prawodawstwie dotyczącym usług cyfrowych (w Digital Services Act)⁴⁹;
- wzmocnienie roli OLAF i innych organów;
- stworzenie unijnego zestawu narzędzi do walki z fałszerstwem (*an EU toolbox against counterfeiting*).

7. Dnia 11 listopada 2021 r. Parlament Europejski opublikował **Rezolucję w sprawie planu działania** w zakresie własności intelektualnej wspierającego odbudowę i odporność UE (2021/2007(INI))⁵⁰. W jednej z jej części zatytułowanej „Zwalczanie naruszeń praw własności intelektualnej” zostały zamieszczone

⁴⁸ Zob. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0760> (dostęp: 18.10.2022 r.).

⁴⁹ Digital Services Act (akt dot. usług cyfrowych) objęty jest propozycją legislacyjną Komisji Europejskiej mającą na celu modernizację dyrektywy o handlu elektronicznym w zakresie nielegalnych treści, przejrzystej reklamy i dezinformacji. Zob. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-services-act-package> (dostęp: 18.10.2022 r.).

⁵⁰ Zob. Dz.Urz. UE C nr 205 z 2022 r., s. 26.

informacje o poważnych zagrożeniach i możliwości spowodowania poważnych szkód dla zdrowia i bezpieczeństwa obywateli przez zażycie m.in. podrabionych leków. Zwrócono również uwagę na skalę przywozu do Unii Europejskiej towarów podrabionych. Parlament Europejski zaapelował do państw członkowskich, by wraz z Komisją, organami celnymi, Agencją Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europol), Interpolem i organami ścigania koordynowały strategie i opracowały skuteczne i odstrasżające sankcje, w szczególności w celu ograniczenia ilości niebezpiecznych produktów dostępnych dla odbiorców oraz zwalczania podrabiania towarów i piractwa markowego, zwłaszcza gdy są one związane z przestępczością zorganizowaną.

8. Dnia 3 lutego 2022 r. **Komisja** ogłosiła po raz kolejny plan działania w walce z podrabianiem i po raz kolejny nadała swej inicjatywie tytuł: „**Unijny zestaw narzędzi przeciwko podrabianiu towarów**”⁵¹.

W dokumencie wskazano jako „prawdopodobny” termin realizacji inicjatywy **IV kwartał 2022 r.** Komisja opatrzyła swój dokument adnotacją o następującej treści: „Niniejszy dokument jest przeznaczony wyłącznie do celów informacyjnych. Nie przesądza on o ostatecznej decyzji Komisji co do tego, czy inicjatywa ta zostanie zrealizowana, ani o jej ostatecznej treści. Wszystkie opisane tu elementy inicjatywy, w tym jej harmonogram, mogą ulec zmianie”.

Poza opisem wcześniejszych inicjatyw i dokumentów Komisja wskazała, że skorzysta z prac Europejskiego Obserwatorium do spraw naruszeń praw własności intelektualnej, zarządzanego przez Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (obserwatorium EUIPO). Obserwatorium udostępnia informacje na temat egzekwowania praw własności intelektualnej i najlepszych praktyk w tej dziedzinie.

V. „SAMOREGULACJA” JAKO NOWA METODA ZWALCZANIA PODRABIANIA TOWARÓW I PIRACTWA MARKOWEGO W ŚWIECIE DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH NA POZIOMIE UNIJNYM

Nieskuteczność tradycyjnych środków w walce z tego rodzaju naruszeniami skłoniła do **poszukiwania alternatywnego sposobu walki** z nimi. W części tej będzie mowa o „**samoregulacji**” (*self-regulation*) jako o nowej metodzie zwalczania podrabiania towarów i piractwa markowego w świetle działań podejmowanych na poziomie unijnym.

⁵¹ Źródło niepublikowane; w prywatnych zasobach autorki.

1. Podstawą tej nowej metody jest dokument określony mianem **Memorandum of Understanding on the Sale of Counterfeit Goods via the Internet** z dnia 4 maja 2011 r. W wersjach polskojęzycznych oficjalnych dokumentów używane jest tłumaczenie: Protokół ustaleń w sprawie sprzedaży internetowej podrabianych towarów⁵². Obecnie funkcjonuje wersja z 2016 r. W dalszych częściach opracowania dokument ten będzie nazywany „**Protokołem ustaleń**” albo po prostu „**Porozumieniem**”.

Tekst pierwotnej wersji tego Porozumienia jest niedostępny w internecie; możliwe jest jedynie otwarcie pliku z jego zmodyfikowaną wersją z 2016 r.⁵³. Zasady leżące u podstaw sporządzenia i funkcjonowania tego Porozumienia w jego pierwotnej wersji zostały szczegółowo opisane w przedłożonym w dniu 18 kwietnia 2013 r. **Sprawozdaniu Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącym funkcjonowania Protokołu ustaleń w sprawie sprzedaży podrabianych towarów w internecie** (COM/2013/0209 *final*)⁵⁴.

2. Protokół ten jest określany jako **wspierane przez Komisję dobrowolne porozumienie** największych platform internetowych, dostawców, sprzedawców oraz właścicieli praw do towarów, których podrabione i pirackie wersje są sprzedawane w internecie (np. takich jak szybko zbywalne towary konsumpcyjne, elektronika użytkowa, moda i towary luksusowe, towary sportowe, filmy, oprogramowanie, gry i zabawki).

Podkreślono, że celem tego Protokołu było ustanowienie „kodeksu praktyk” (*code of practice*) służącego zwalczaniu sprzedaży podrabianych towarów w internecie oraz wzmocnieniu współpracy wśród jego sygnatariuszy⁵⁵.

⁵² Zob. np. Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące funkcjonowania Protokołu ustaleń w sprawie sprzedaży podrabianych towarów w internecie z 2013 r. (COM/2013/0209 *final*), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52013DC0209> (dostęp: 18.10.2022 r.).

⁵³ Zob. https://www.origin-gi.com/wp-content/uploads/2015/03/Signed_MoU_3.pdf (dostęp: 18.10.2022 r.).

⁵⁴ Zob. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52013DC0209> (dostęp: 18.10.2022 r.).

⁵⁵ Sygnatariuszami Protokołu ustaleń z maja 2011 r. były następujące podmioty: grupa Adidas, AIM (Europejskie Stowarzyszenie Marek), Allianz Deutscher Produzenten – Film & Fernsehen e.V., grupa Amer Sports, Grupa ds. Przeciwdziałania Podrabianiu Towarów (ACG), Amazon, Międzynarodowe Biuro Zrzeszające Stowarzyszenia Zarządzające Prawami do Nagrań i Reprodukacji Mechanicznej (BIEM), Burberry, Inicjatywa Środowisk Biznesowych na rzecz Powstrzymania Obrotu Towarami Podrabionymi i Piractwa (BASCAP), eBay, Europejska Konfederacja Tekstylna i Odzieżowa (EURATEX), Federacja Stowarzyszeń Sportowych i Stowarzyszeń ds. Gier Zespołowych (FSPA), Federazione Moda Italia, Federacja Europejskiego Przemysłu Produkcującego Artykuły Sportowe (FESI), Gant AB, Bundesverband der Schuhindustrie e.V., Federacja Producentów Oprogramowania Interaktywnego (ISFE), Międzynarodowa Federacja Producentów Materiałów Video (IVF), Włoskie Towarzystwo Handlu Zagranicznego (AICE), Lacoste, grupa Lego, grupa LVMH, Mattel Inc., Microsoft, grupa MIH, Stowarzyszenie Producentów Filmowych (MPA), EMEA, Nike, Nokia, grupa Price-Minister – Rakuten, Procter & Gamble, Richemont, Szwedzka Grupa ds. Zwalczania Podrabiania Towarów (SACG) oraz Unilever.

3. Protokół ustaleń z maja 2011 r. zawierał opis sytemu działań służących zbudowaniu swoistego **systemu samoregulacji (self-regulation)** opartego na dobrowolnej współpracy zainteresowanych oraz zasad strategii opartej na **trzech liniach obrony** przed oszukańczymi praktykami przedsiębiorców dokonujących obrotu towarami podrobionymi.

Po pierwsze – istotne znaczenie przypisano aktywnej roli sprzedawców i nabywców. Zapewnieniu jej miało służyć zobowiązanie się przez platformy internetowe do udostępniania odpowiednich informacji potencjalnym sprzedawcom i nabywcom, w stosownych przypadkach we współpracy z właścicielami praw. Za celowe uznano wyjaśnianie przez operatorów platform ich użytkownikom, że zamieszczanie ofert związanych z obrotem podrobionymi towarami jest niezgodne z prawem, proponowanie środków ostrożności, które nabywcy powinni podjąć, aby uniknąć nabycia tego rodzaju towarów. Wskazano, że świadomi sprzedawcy prowadzący działalność za pośrednictwem platform internetowych powinni zobowiązać się do niewprowadzania tego rodzaju towarów do obrotu, a świadomi konsumenci powinni zdawać sobie sprawę z istnienia narzędzi i procedur, które należy zastosować w przypadku nabycia towarów podrobionych, opracowywania środków samoregulacyjnych zwiększających zakres ochrony konsumenta.

Po drugie – za zasadne uznano stosowanie „środków proaktywnych i zapobiegawczych” jako narzędzi reagowania w odpowiednim czasie i w odpowiedni sposób na próby sprzedaży podrobionych towarów przed opublikowaniem odpowiedniej oferty sprzedaży lub wkrótce po jej zamieszczeniu. Jednym z przykładów środków proaktywnych i zapobiegawczych jest przeprowadzanie weryfikacji sprzedawców przed umożliwieniem im prowadzenia sprzedaży na platformie internetowej oraz, w niektórych okolicznościach, sprawowanie stałego nadzoru nad działalnością sprzedawców.

Po trzecie – w razie niepełnej skuteczności powyżej wymienionych działań wskazano możliwość powiadamiania przez właścicieli praw i konsumentów operatora danej platformy internetowej o fakcie zamieszczenia tego rodzaju ofert dotyczących obrotu towarami w celu ich usunięcia.

W Protokole ustaleń mowa była również o możliwości otrzymania przez konsumenta produktu zamiennego lub zwrotu kosztów w sytuacji, gdy okazało się, że nabyty przez niego towar jest podrobiony.

Sygnatariusze Protokołu ustaleń zobowiązali się do współpracy w zakresie wykrywania sprawców wielokrotnych naruszeń, w tym do wymiany informacji na temat tych sprawców oraz do wdrożenia i egzekwowania środków odstraszających zgodnie z treścią swoich wewnętrznych wytycznych.

Ustalenia te obejmowały branie udziału przez operatorów platform internetowych i właścicieli praw w spotkaniach dwustronnych organizowanych w celu nawiązania kontaktów, wymiany informacji i omówienia kwestii operacyjnych, zebrania wiedzy, określenia aktualnych tendencji oraz, w konsekwencji, uspraw-

nienia procesu usuwania podejrzanych ofert, a tym samym zwiększenia skuteczności podejmowanych działań prewencyjnych.

4. Dnia 21 czerwca 2016 r. Protokół ustaleń w sprawie sprzedaży podrobionych towarów w internecie został zmieniony i podpisany ponownie⁵⁶ (**m.in. przez przedstawicieli eBay, Amazon i Alibaba**), co miało na celu uwzględnienie kluczowych wskaźników efektywności, które pozwolą oceniać jego wpływ i efektywność.

W tej wersji Protokołu ponownie podkreślono, że jego celem jest ustanowienie „**kodeksu praktyk**” służących do walki ze sprzedażą podrobionych produktów przez internet oraz zacieśnienie współpracy między sygnatariuszami.

Protokół ustaleń zawiera wyodrębnioną część poświęconą wybranym **definicjom**.

Definiując pojęcie „towary podrobione”, podkreślono, że oznacza ono „nieoryginalne towary fizyczne wytworzone bez zgody właściciela praw, które naruszają prawa własności intelektualnej, zgodnie z obowiązującym prawem państwa członkowskiego lub UE”.

Z kolei „procedury *Notice and Take-Down*” (dalej: NTD) oznaczają „wszelkie procedury, w tym działania podejmowane przez platformę internetową, które umożliwiają właścicielowi praw skuteczną notyfikację każdej oferty, w tym oferty zamkniętej, dotyczącej towaru, co do którego istnieje domniemanie, że został on podrobiony, udostępnionej publicznie w celu umożliwienia platformie internetowej podjęcia odpowiednich działań, w tym uniemożliwienia dostępu do takiej oferty ogółowi społeczeństwa za pośrednictwem platformy internetowej”.

Wskazano także, że „środki proaktywne i zapobiegawcze” oznaczają „wszelkie środki, techniczne lub proceduralne, zautomatyzowane lub niezautomatyzowane, w tym związane z nimi procedury i działania stosowane przez platformę internetową lub właściciela praw, mające na celu szybką i adekwatną reakcję na próby sprzedaży towarów podrobionych za pośrednictwem platformy internetowej, albo przed udostępnieniem oferty ogółowi społeczeństwa, albo tak szybko, jak jest to technicznie i racjonalnie możliwe, zgodnie z odpowiednimi modelami biznesowymi”.

Szczególnie niepokojące i zastanawiające jest ustanowienie w pkt 10 Protokołu ustaleń **moratorium na spory sądowe (*moratorium on litigation*)**, co oznacza, że sygnatariusze postanawiają nie wszczynać żadnych nowych postępowań sądowych przeciwko sobie nawzajem, dotyczących spraw objętych tym Porozumieniem (przez okres oceny, tj. okres dwunastu miesięcy). W punkcie tym zapisano mianowicie, że o tym moratorium zdecydowano „w celu stworzenia

⁵⁶ Zob. https://www.origin-gi.com/wp-content/uploads/2015/03/Signed_MoU_3.pdf (dostęp: 18.10.2022 r.).

atmosfery dobrej wiary, w której sygnatariusze są chętni do współpracy i pomocy w walce ze sprzedażą podrabianych towarów przez Internet”⁵⁷.

W pkt 40 Protokołu ustaleń wskazano, że podczas tego 12-miesięcznego okresu oceny, „sygnatariusze będą spotykać się co kwartał pod auspicjami Komisji (*under the auspices of the European Commission*), aby analizować postępy, wdrażanie i funkcjonowanie niniejszego Protokołu na podstawie kluczowych osiągnięć”.

W Protokole ustaleń podkreślono mianowicie, że właściciele praw powinni mieć możliwość powiadamiania platform internetowych o sprzedawcach, którzy działając w dobrej wierze, są zaangażowani w sprzedaż towarów podrobionych, pod warunkiem, że właściciele praw wskażą oferty pochodzące od takich sprzedawców, co do których istnieje domniemanie, że oferują towary podrobione. Platformy internetowe zobowiązały się do uwzględnienia tych informacji w ramach swoich środków proaktywnych i zapobiegawczych.

Platformy internetowe i właściciele praw zobowiązali się do współpracy w wykrywaniu podmiotów dopuszczających się powtarzających się naruszeń, w szczególności tych, które sprzedają duże ilości towarów podrobionych.

Platformy internetowe zobowiązały się również do wdrożenia i egzekwowania odstraszającej polityki dotyczącej recydywy. Zasady te powinny obejmować zawieszenie (czasowe lub stałe) lub ograniczanie kont lub sprzedawców. Platformy internetowe zobowiązały się dołożyć wszelkich starań, aby zapobiec ponownej rejestracji sprzedawców zawieszonych na stałe.

W Protokole ustaleń sygnatariusze podkreślili znaczenie swojej współpracy z organami celnymi, granicznymi oraz z organami ścigania w walce przeciwko sprzedaży podrobionych towarów przez internet. W tym celu właściciele praw autorskich i platformy internetowe zobowiązali się do współpracy i pomocy organom ścigania w dochodzeniach dotyczących sprzedaży towarów podrobionych.

5. Dnia 7 października 2021 r. dwie nowe strony podpisały Protokół ustaleń w sprawie sprzedaży podrobionych towarów w internecie⁵⁸. Z tym dniem – jak wynika z ogłoszenia Komisji⁵⁹ – liczba sygnatariuszy tego **Protokołu ustaleń w sprawie sprzedaży podrobionych towarów w internecie** objęła już

⁵⁷ “In order to facilitate an atmosphere of good faith, in which the signatories are willing to cooperate and assist each other in the fight against the sale of Counterfeit Goods over the Internet, the signatories agree not to initiate any new litigation against each other, concerning matters covered by this MoU, following the signing of this MoU and until the end of the period referred to in paragraph 40”.

⁵⁸ Zob. <https://www.obelis.net/blog/sale-of-counterfeit-goods-on-the-internet-measures-supported-by-the-industry/> (dostęp: 18.10.2022 r.).

⁵⁹ Zob. https://ec.europa.eu/growth/industry/strategy/intellectual-property/enforcement-intellectual-property-rights/memorandum-understanding-sale-counterfeit-goods-internet_en (dostęp: 18.10.2022 r.).

32 podmioty⁶⁰. Liczba ta obejmuje **15 Właścicieli Praw**⁶¹, **9 Operatorów platform internetowych**⁶² oraz **8 Stowarzyszeń przedsiębiorstw**⁶³.

VI. OCENY FUNKCJONOWANIA SYSTEMU „SAMOREGULACJI” – NIE TYLKO POZYTYWNE...

1. Już w pierwszym wspomnianym wcześniej **Sprawozdaniu Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącym funkcjonowania Protokołu ustaleń w sprawie sprzedaży podrobionych towarów w internecie** z dnia 18 kwietnia 2013 r. zwrócono uwagę zarówno na pozytywne, jak i na negatywne strony funkcjonowania tego Protokołu.

Wyeksponowano postępowanie w usprawnianiu procedur dających operatorom platform internetowych i właścicielom praw możliwość niedopuszczenia do opublikowania naruszających prawo ofert w internecie lub ograniczenia do minimum okresu, w którym te oferty będą dostępne. Podkreślono, że zapewnienie wymiany informacji między właścicielami praw a operatorami platform internetowych ma kluczowe znaczenie dla skuteczności stosowanych środków proaktywnych i zapobiegawczych. Zwrócono uwagę na podejmowane przez operatorów platform internetowych działania służące ochronie **konsumentów**, udzielanie konsumentom informacji na temat najlepszych praktyk w zakresie bezpiecznego korzystania z oferowanych przez nich usług i identyfikowania podejrzanych ofert, a także na wdrożenie przez wszystkich większych operatorów platform internetowych systemów wypłacania odszkodowań za poniesione szkody i zachęcenie konsumentów do zgłaszania przypadków wykrycia podrobionych towarów lokalnym organom ścigania.

Podkreślono fakt wysłania przez jednego z właścicieli praw prawie 120 000 powiadomień dotyczących wykrycia treści naruszających obowiązujące przepisy do pośredników internetowych oraz zablokowania lub poważnego ograniczenia

⁶⁰ Źródło niepublikowane; w prywatnych zasobach autorki.

⁶¹ Należą do nich następujące podmioty: 1) Adidas International Marketing BV, 2) Apple, 3) Diageo, 4) Duracell, 5) Hermès, 6) Lexmark, 7) Luxottica Group S.p.A., 8) Moncler S.p.A., 9) Nike Inc., 10) Philip Morris International, 11) Philipp Plein, 12) Procter & Gamble, 13) Royal Philips, 14) Signify, 15) Zanellato.

⁶² Należą do nich: 1) Alibaba Group Inc., 2) Amazon Services Europe Sarl., 3) bol.com, 4) eBay, 5) Facebook Marketplace, 6) Grupa Allegro sp. z o.o., 7) OLX, 8) Rakuten France, 9) Vinted.

⁶³ Należą do nich: 1) Anti-Counterfeiting Group (ACG), 2) AIM European Brands Association, 3) Business Action to Stop Counterfeiting and Piracy (BASCAP), 4) European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations (EFPIA), 5) Federation of the European Sporting Goods Industry (FESI), 6) International Video Federation, 7) Motion Picture Association (MPA), 8) Toy Industries of Europe (TIE).

dostępu do kont 8600 sprzedawców przez innego znaczącego operatora platformy internetowej po tym, jak okazało się, że zamieszczali oni podejrzaną ofertę dotyczącą towarów opatrzonych znakami towarowymi należącymi do sygnatariuszy Porozumienia.

Tego rodzaju informacje o podejmowaniu bardzo konkretnych działań miały jednak niestety charakter jednostkowy. Nieco większa skala dotyczyła jedynie informacji o prowadzonych przez operatorów platform internetowych kampaniach w zakresie zwalczania obrotu podrobionymi towarami we współpracy z projektantami, organizowania warsztatów edukacyjnych dla małych i średnich przedsiębiorstw, a także corocznej konferencji poświęconej kwestiom związanym ze zwalczaniem obrotu podrobionymi towarami.

W sprawozdaniu znalazły swe odzwierciedlenie również nie całkiem pozytywne oceny, a nawet wręcz **negatywne** i te mocno zastanawiające.

Podkreślono mianowicie, że pewna liczba sygnatariuszy Protokołu ustaleń stwierdziła, że w niektórych przypadkach zwracano się do nich o udzielenie **nadmiernie szczegółowych informacji**.

Wskazano, że powiadomienia odnoszące się do użytkowników zajmujących się sprzedażą podrobionych towarów były przysyłane stosunkowo rzadko. Zgłaszanie powiadomień dotyczących sprzedawców z reguły postrzegano jako **uciążliwe** (ze względu na fakt, że wydanie odpowiedniej decyzji w tej kwestii prawie zawsze wiąże się z koniecznością przeprowadzenia dochodzenia obejmującego poszczególne przypadki). Dodano, że składanie powiadomień dotyczących sprzedawców **nie jest postrzegane jako szczególnie korzystne**, co wynika z uznania, że sprawcy wielokrotnych naruszeń (zidentyfikowani sprzedawcy działający w złej wierze) i tak zostaną poddani odpowiednim sankcjom.

Z kolei właściciele praw poinformowali, że o ile współpraca w stosowaniu procedur zgłaszania i usuwania podrobionych towarów jest prowadzona w efektywny sposób w kontekście zgłaszania i usuwania pojedynczych ofert, o tyle zakres działań podejmowanych przez operatorów platform internetowych w odpowiedzi na powiadomienia dotyczące sprzedawców zajmujących się obrotem podrobionymi towarami jest **„niejasny”** (*unclear*).

W sprawozdaniu podkreślono, że w opinii sygnatariuszy sam mechanizm reagowania z wykorzystaniem procedur zgłaszania podrobionych towarów i usuwania ich wydaje się **niewystarczający** do rozwiązania problemu sprzedaży podrobionych towarów na rynkach *online*.

Stwierdzono, że operatorzy platform internetowych muszą otrzymywać informacje od właścicieli praw, którzy padli ofiarą naruszenia; w przeciwnym wypadku skuteczność stosowanych przez nich strategii odnoszących się do sprawców wielokrotnych naruszeń będzie mniejsza.

Sygnatariusze przekazali Komisji znaczną liczbę danych dotyczących funkcjonowania Protokołu ustaleń i jego wpływu na prowadzoną przez nich działalność na potrzeby tego sprawozdania. Większość tych danych została objęta

klauzulą poufności, ponieważ zawierały one szczególnie chronione informacje handlowe, dlatego też ich bezpośrednie przytoczenie w sprawozdaniu nie było możliwe.

Szczególnie negatywny wydźwięk miało stwierdzenie, że pomimo wszystkich wysiłków podejmowanych w tym obszarze, na stronach internetowych należących do operatorów platform internetowych **w dalszym ciągu** znajdują się oferty sprzedaży podrobionych towarów.

2. Kolejnym działaniem Komisji było opublikowanie w dniu 29 listopada 2017 r. dokumentu pt. **„Przegląd funkcjonowania Protokołu ustaleń w sprawie sprzedaży podrobionych towarów przez internet”**, SWD(2017)430 – będącego uzupełnieniem Komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zrównoważony system egzekwowania praw własności intelektualnej odpowiadający współczesnym wyzwaniom społecznym” praw własności intelektualnej odpowiadający dzisiejszym wyzwaniom społecznym (COM(2017) 707)⁶⁴.

Komisja podkreśliła znaczenie, jakie w walce z podrabianiem towarów ma aktywność zarówno kupujących, jak i sprzedających, a tym samym zapewnienie im odpowiednich środków, które pomogą im łatwo zidentyfikować i zgłosić oferty podrobionych towarów. **Istotnym utrudnieniem** jest częste zamieszczanie przez sprzedawców tylko kilku zdjęć produktu, zwłaszcza **gdy zdjęcia te są niskiej jakości** lub ukrywają część produktu służącą do potwierdzania autentyczności produktu.

Do cennych działań Komisja zaliczyła stworzenie przez niektórych właścicieli praw specjalnych usług, za których pośrednictwem **konsumenci mogą zgłosić podejrzenie** podrobienia produktu lub poprosić o pomoc w ustaleniach, a także zainstalowanie na swoich produktach etykiet antyfałszerskich z unikalnym kodem, który może być łatwo zweryfikowany przez konsumenta. Obok tych konkretnych przykładów Komisja wymieniła także ogólne przedsięwzięcia (kampanie „promujące kulturę walki z podrabianiem i budowanie świadomości negatywnego wpływu nielegalnej działalności rynkowej na własność intelektualną”).

Komisja wymieniła także działania polegające na udostępnieniu przez platformy internetowe **przycisku „zgłoś”** na stronie każdej oferty lub formularza kontaktowego, który pozwala konsumentom zgłosić ofertę naruszającą prawa własności intelektualnej lub politykę platformy internetowej. Podkreśliła, że wszystkie platformy wprowadziły dla konsumentów, którzy nieświadomie nabyli podrobiony produkt, możliwość **wszczęcia procedury mającej na celu** uzyskanie odszkodowania lub zwrot pieniędzy. Opisała również możliwość skontaktowania się przez potencjalnego nabywcę ze sprzedawcą i poproszenia o dodatkowe zdjęcia lub informacje o produkcie, co ma mu ułatwić ocenę autentyczności towaru.

⁶⁴ Zob. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2017:707:FIN> (dostęp: 24.11.2022 r.).

W Przeglądzie funkcjonowania Protokołu ustaleń Komisja opisała także fakt zgłaszania przez jego sygnatariuszy, że mimo jego pozytywnych rezultatów **na ich stronach nadal istnieje problem ofert towarów podrobionych**. Podkreślono potrzebę zaangażowania innych uczestników handlu elektronicznego w proces sporządzania Protokołu ustaleń, w tym mediów społecznościowych, serwisów porównujących ceny i serwisów ogłoszeniowych.

Podkreślono potrzebę zwiększenia przejrzystości danych gromadzonych przez platformy internetowe oraz zobowiązania sprzedawców do zamieszczania wyłącznie prawdziwych, wysokiej jakości zdjęć produktów.

Oceny pomysłu wprowadzenia do ocen towarów pod względem ich autentyczności kategorii „**niemożliwe do określenia**” – przeznaczonej dla przypadków, w których nie ma wystarczających informacji, aby stwierdzić autentyczność ofertowanego towaru – nie były jednolite. Uznano za konieczne dalsze doprecyzowanie tej kwestii w celu uniknięcia sytuacji, w której do tej kategorii zalicza się zbyt wiele ofert.

3. W kolejnym **Sprawozdaniu Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącym funkcjonowania Protokołu ustaleń w sprawie sprzedaży podrobionych towarów w internecie** (z dnia 14 sierpnia 2020 r.)⁶⁵ podkreślono istnienie stałej już współpracy w zakresie usuwania podrobionych towarów z rynków internetowych. W Sprawozdaniu Komisja opisała wiele działań stosowanych przez sygnatariuszy Protokołu ustaleń w kluczowych obszarach, takich jak środki proaktywne i zapobiegawcze, procedury powiadamiania i eliminacji towarów podrobionych oraz walka z osobami dopuszczającymi się powtarzających się naruszeń. Komisja wskazała, że zgłoszone działania mogą stanowić wzór dla platform internetowych i właścicieli praw w zakresie zwalczania podrabiania w internecie. Mogą one również skłonić zainteresowane strony, które nie są stronami Porozumienia, do opracowania skutecznych strategii walki z podrabianiem towarów.

Wskazano, że platformy internetowe i większość właścicieli praw własności intelektualnej uważa Protokół ustaleń za cenny instrument wymiany informacji i zapewnienia skutecznej współpracy między sygnatariuszami.

Komisja wskazała, że na poziomie międzynarodowym – podczas spotkań Komitetu Doradczego ds. Egzekwowania Prawa (ACE) Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO) – Protokół ustaleń był uznawany za dobry przykład inicjatywy branżowej w dziedzinie ochrony własności intelektualnej⁶⁶.

Niektórzy sygnatariusze wyrazili jednak krytyczne uwagi w odniesieniu do efektów uzyskiwanych z zawartego Porozumienia o „samoregulacji”. Duża grupa

⁶⁵ Zob. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52013DC0209&from=PL> (dostęp: 24.11.2022 r.).

⁶⁶ Zob. dokumenty WIPO/ACE/9/20, https://www.wipo.int/meetings/en/doc_details.jsp?doc_id=261436 (dostęp: 18.10.2022 r.); WIPO/ACE/13/7, https://www.wipo.int/edocs/mdocs/enforcement/en/wipo_ace_13/wipo_ace_13_7.pdf (dostęp: 18.10.2022 r.).

sygnatariuszy tego Porozumienia zwróciła uwagę, że **wiele ofert podrobionych towarów jest nadal dostępnych na rynkach internetowych**. Sygnatariusze ci uważają, że współpraca i wymiana informacji z platformami internetowymi są **niewystarczające** w stosunku do zobowiązań podjętych w ramach tego Porozumienia. W styczniu 2020 r. **trzech właścicieli praw** z sektora mody i dóbr luksusowych **postanowiło wycofać się z Protokołu ustaleń**, ponieważ ich zdaniem postępy nie są wystarczające, a poziom podrobionych towarów jest nadal zbyt wysoki.

W szczególności, jeśli chodzi o gromadzenie danych, niektórzy sygnatariusze Protokołu zakwestionowali przydatność bezpośredniego porównywania danych ilościowych, biorąc pod uwagę dynamikę gromadzenia danych, różnice w metodologii oraz **brak wiarygodnego audytu**. Większość sygnatariuszy uznała dalsze gromadzenie danych za przydatne, pod warunkiem, że będzie to prostsze, bardziej przejrzyste i że będzie pochłaniało mniej środków.

Sygnatariusze zalecili zaangażowanie w proces tworzenia Protokołu ustaleń kolejnych kategorii pośredników internetowych, np. takich jak media społecznościowe, wyszukiwarki, usługi płatnicze, spedytorzy i portale porównujące ceny (z uwzględnieniem specyfiki ich modeli biznesowych).

W związku z tym sygnatariusze zwrócili się do służb Komisji o dalsze wspieranie ich zaangażowania w inicjatywę objętą Protokołem ustaleń. **Większość sygnatariuszy** opowiedziała się za kontynuowaniem spotkań dwa razy w roku „**pod auspicjami Komisji**”, w celu omawiania zasad współpracy, monitorowania stosowania dobrych praktyk, nowych rodzajów naruszeń, zmian w zachowaniach konsumentów oraz – ostatnio – konsekwencji kryzysu Covid-19 w sprawie walki z podrabianiem towarów i działań na rzecz zintensyfikowania zwalczania podrabiania towarów, które zagrażają zdrowiu i bezpieczeństwu konsumentów, takich jak elektronika, zabawki i sprzęt ochrony osobistej.

W sprawozdaniu Komisji mowa jest również o uznaniu przez sygnatariuszy Porozumienia o „samoregulacji” potrzeby zacieśnienia współpracy z organami ścigania.

VII. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

1. Powyżej przedstawione opracowanie wskazuje jednoznacznie, że efekty działań podejmowanych w celu zwalczania naruszeń polegających na handlu podrabianymi towarami i na piractwie markowym są mizerne. Doniesienia o **rosnącej fali** handlu podrobionymi towarami i piractwa markowego w pełni **dotyczą także rynku polskiego**. Nie ma najmniejszej wątpliwości, że **wszystkie organy** funkcjonujące w Polsce, których zakres zadań obejmuje działania w zakresie zapobiegania i zwalczania tego rodzaju naruszeń powinny aktywnie włączać się

w realizację planów i inicjatyw podejmowanych na poziomie unijnym, o których była mowa w części IV tego artykułu.

Komisja Europejska nieustannie generuje rozmaite dokumenty, które warto są wykorzystania. Gdy jednak chodzi o konkretne metody, Komisja od lat wciąż zapowiada stworzenie „zestawu narzędzi” do walki z tego rodzaju naruszeniami. Ponowną „zapowiedź” można znaleźć także w **najnowszym dokumencie Komisji z dnia 3 lutego 2022 r. „Unijny zestaw narzędzi przeciwko podrabianiu towarów”**, o którym była mowa w części IV artykułu. Niestety dokument ten Komisja opatrzyła adnotacją, że wszystkie jej plany z tym związane, poczynwszy od podanego terminu sfinalizowania tej pracy (w IV kwartale 2022 r.) – mogą ulec zmianie...

2. Spore nadzieje wzbudziła opisana w części V koncepcja „samoregulacji” (*self-regulation*), jednak oceny funkcjonowania tej koncepcji w praktyce, które zostały przedstawione w części VI, wskazują na **wiele istotnych głosów krytycznych** pod jej adresem. W dodatku – co szczególnie istotne – zaprezentowane analizy świadczą o nieskuteczności tych inicjatyw, przejawiającej się **pozostawianiem w obrocie nadal sporej liczby podrabianych towarów**.

3. Trudno jednocześnie zrozumieć, dlaczego fakt zgłoszenia licznych głosów krytycznych wypowiedzianych pod adresem porozumienia o „samoregulacji”, jakie zostały opisane powyżej przy wykorzystaniu trzech sprawozdań Komisji z jego funkcjonowania, w tym w szczególności **sprawozdanie Komisji z dnia 14 sierpnia 2020 r.**, zostały **całkowicie pominięte w Komunikacie prasowym (Press release) z dnia 28 kwietnia 2021 r.** opublikowanym przez Dyрекcję Generalną ds. Rynku Wewnętrznego, Przemysłu, Przedsiębiorczości i MŚP „Rozszerzenie współpracy branżowej w walce z podrabianiem towarów”⁶⁷.

W Komunikacie tym została zamieszczona podsumowująca ocena funkcjonowania Protokołu ustaleń. Podkreślono, że Porozumienie to pomaga budować współpracę między jego sygnatariuszami (właścicielami praw do towarów, platformami internetowymi i stowarzyszeniami przedsiębiorców) i przyczynia się do zapobiegania sprzedaży podrabianych towarów w internecie.

W Komunikacie prasowym uznano, że zgłaszane środki proaktywne i zapobiegawcze, procedury powiadamiania i eliminacji oraz sposoby walki z działaniami osób dopuszczających się powtarzających się naruszeń mogą stanowić wzór (standard) dla platform internetowych i właścicieli praw w zakresie zwalczania podrabiania towarów w internecie oraz że mogą one skłonić inne podmioty, które nie są stronami Porozumienia o „samoregulacji”, do opracowania skutecznych strategii walki z podrabianiem.

Niestety poprzestanie w Komunikacie prasowym na stwierdzeniach odwołujących się wyłącznie do pozytywnych ocen, w tym ocen sygnatariuszy tego Poro-

⁶⁷ Zob. https://ec.europa.eu/growth/news/industry-cooperation-fight-counterfeiting-expanded-2021-04-28_en (dostęp: 18.10.2022 r.).

zumienia o „samoregulacji”, nie pozostawia wątpliwości co do zaprezentowania istniejącego stanu rzeczy w sposób **nieodpowiadający rzeczywistości**.

W rzeczywistości bowiem – jak była o tym mowa w części VI niniejszego opracowania – w opisie Sprawozdania Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącego funkcjonowania Protokołu ustaleń w sprawie sprzedaży podrobionych towarów w internecie (z dnia 14 sierpnia 2020 r.) część sygnatariuszy wyraziła jednak bardzo krytyczne uwagi w odniesieniu do efektów uzyskiwanych z funkcjonowania tego Porozumienia.

Przedstawienie w Komunikacie prasowym wyników funkcjonowania Protokołu ustaleń w taki **sposób** jest nie tylko **zaskakujące**, lecz także **podważające wiarygodność** całości przedsięwzięcia, jakim jest doprowadzenie do zawarcia porozumienia między przedsiębiorcami i do promowania jego dalszego funkcjonowania, a nawet promowania poszerzenia tego porozumienia o kolejnych przedsiębiorców.

4. Bliższe przyjrzenie się założeniom Porozumienia o „samoregulacji” opisanym powyżej w części V i bardzo krytycznym uwagom ze strony niektórych jego sygnatariuszy przedstawionym w części VI nie daje jasnego obrazu funkcjonowania tego Porozumienia i tym samym **skłania do postawienia kilku zasadniczych pytań**, a mianowicie:

a) Zastanawiające jest, **dłaczego zawartego** w maju 2011 r. **Porozumienia** o „samoregulacji” **nie nazwano po prostu „Porozumieniem”** (*Agreement*), lecz opatrzone je **pompatyczną nazwą** z członem: Memorandum („*Memorandum of Understanding*”) – zaczerpniętym, nie wiadomo dlaczego, z języka dyplomatycznego mającego, zapewne już choćby przez samo brzmienie, podkreślać szczególną wagę i wyjątkowość podjętych działań.

b) Rodzi się także kolejne pytanie o to, **jaka była i jaka jest dokładnie rola Komisji** przy zawarciu porozumienia przedsiębiorców i w czasie jego funkcjonowania, w tym w ramach cyklicznych spotkań przedsiębiorców – jego sygnatariuszy. Od samego początku jego wypracowywania dodatkowej aureoli dostarcza deklarowanie **„wsparcia”** dla Porozumienia przez Komisję. Niedawno sama Komisja w opisie swych planów działania na 2022 r. (o których była mowa w części IV artykułu), wymieniając „Protokół ustaleń”, użyła sformułowania: *agreement facilitated by the European Commission*⁶⁸.

Dla podkreślenia szczególnie znaczącej roli Komisji w niektórych dokumentach dotyczących Porozumienia o „samoregulacji” mowa jest w pkt 40 Protokołu ustaleń o organizowaniu spotkań jego sygnatariuszy „pod auspicjami Komisji”. Mowa jest również o **zachęcaniu** przez Komisję do rozwijania i poszerzania współpracy i do przystępowania nowych przedsiębiorców do współpracy w ramach tego Porozumienia.

⁶⁸ Zob. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52013DC0209&from=PL> (dostęp: 24.11.2022 r.).

Co dokładnie w praktyce oznaczają ww. określenia roli Komisji, takie jak dawanie „wsparcia”, „ułatwianie”, czy odbywanie spotkań „pod auspicjami Komisji”?

c) To, co funkcjonuje pod nazwą *Memorandum of Understanding*, jest w istocie porozumieniem przedsiębiorców. Jedną z głównych idei tego porozumienia było „branie udziału przez operatorów platform internetowych i właścicieli praw w **spotkaniach dwustronnych** organizowanych w celu nawiązania kontaktów, wymiany informacji i omówienia kwestii operacyjnych” (o czym była mowa w opisanym powyżej w części V przedłożonym w dniu 18 kwietnia 2013 r. Sprawozdaniu Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącym funkcjonowania Protokołu ustaleń w sprawie sprzedaży podrobionych towarów w internecie (COM/2013/0209 *final*)).

Porozumienie to jest obudowane wieloma szczytnymi deklaracjami walki z podrabianiem towarów i piractwem.

Rodzi się jednak pytanie, **czy Komisja bada** wszystkie aspekty porozumienia, w tym, czy analizuje, jakiego rodzaju informacje są wymieniane między sygnatariuszami zawartego porozumienia, w szczególności, czy bada je pod kątem sprawdzenia, czy działania sygnatariuszy ograniczają się wyłącznie do celów deklarowanych przy zawarciu porozumienia, czy może działania sygnatariuszy porozumienia spełniają przesłanki naruszenia z art. 101 ust. 1 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej⁶⁹, tj. porozumienia antykonkurencyjnego: między konkurentami (porozumienia kartelowego) albo między przedsiębiorstwami działającymi na różnych szczeblach obrotu (właścicielami praw, sprzedawcami i operatorami platform), tj. porozumienia wertykalnego.

Wypada oczywiście polegać na dużym doświadczeniu Komisji jako organu prowadzącego dochodzenia i nakładającego kary pieniężne w wielu już sprawach dotyczących naruszeń polegających na zawieraniu antykonkurencyjnych porozumień przez przedsiębiorców, w których przedsiębiorcy zbierali dane na temat sprzedaży produktów i wymieniali między sobą informacje (i robili to **w celu antykonkurencyjnym**).

Współcześnie wiele uwagi poświęca się w piśmiennictwie antymonopolowym takim działaniom przedsiębiorców, które polegają na wymianie informacji. Temat ten wciąż jest uznawany za bardzo złożony już choćby z uwagi na brak jednolitego uznania, czy taka wymiana informacji w celu antykonkurencyjnym jest częścią składową niedozwolonej praktyki, czy może samoistnym jej rodzajem. Wymieniane informacje dotyczące działalności przedsiębiorstwa mogą mieć – zwłaszcza gdy obejmują informacje o strategicznym znaczeniu – istotny wpływ na podejmowane działania rynkowe. Szczególne znaczenie łączone jest zazwyczaj z informacjami dotyczącymi cen i ponoszonych kosztów, jednak nie bez znaczenia jest także wymiana informacji dotyczących podaży i sprzedaży, czy

⁶⁹ Dz.Urz. UE C nr 202 z 2016 r., s. 47 (wersja skonsolidowana); dalej: TFUE.

informacji o warunkach handlowych albo dotyczących nadużyć i nieprawidłowości oraz sposobu ich zwalczania. Współcześnie – właśnie w płaszczyźnie prawa antymonopolowego – opisywane są także szczególnego rodzaju porozumienia określane mianem *hub-and-spoke*, które polegają na wymianie informacji za pośrednictwem wspólnych dystrybutorów/dostawców⁷⁰.

Ocena wpływu wymiany informacji z punktu widzenia ustalenia pro- lub antykonkurencyjnego, choćby potencjalnego, skutku jest zadaniem bardzo złożonym i trudnym do jednoznacznego przesądzenia. Świadczą o tym w szczególności zarówno opisy orzecznictwa, w sporej części amerykańskiego, jak i wypowiedzi powołane we wskazanym powyżej piśmiennictwie.

Oczywiście w przypadkach wymiany informacji między przedsiębiorcami, nawet poprzez działania typu *hub-and-spoke*, w żadnym razie nie może być mowy o jakimś automatyzmie w ocenie ich legalności czy bezprawności. Rodzi się jednak pytanie, czy Komisja Europejska analizuje wspierane przez siebie porozumienie i cykliczne spotkania przedsiębiorców odbywające się „pod jej auspicjami”⁷¹ – także pod kątem ustalenia: jakie dokładnie informacje są wymieniane i w jakim celu. Pytanie to w szczególności dotyczy weryfikacji treści informacji wymienianych przez przedsiębiorców będących sygnatariuszami porozumienia z punktu widzenia przestrzegania prawa antymonopolowego określającego zakaz porozumień ograniczających konkurencję.

d) Kolejne pytanie dotyczy tego, jaką funkcję pełni wzajemne zobowiązanie się uczestników Protokołu ustaleń do niedochodzenia odpowiedzialności za naruszenia (niewszczyńniania sporów sądowych)?

W pkt 10 Porozumienia (Protokołu ustaleń) ustanowiono swoiste „**moratorium na spory sądowe**” (*moratorium on litigation*), co oznacza, że sygnatariusze postanowili nie wszczynać żadnych nowych postępowań sądowych przeciwko sobie nawzajem, dotyczących spraw objętych tym Protokołem (przez okres oceny, tj. okres dwunastu miesięcy). W punkcie tym zapisano, że o moratorium zdecydowano „w celu stworzenia atmosfery dobrej wiary, w której sygna-

⁷⁰ Na ten temat zob. A. Bolecki, *Polish Antitrust Experience with Hub-and-Spoke Conspiracies*, “Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies” 2011, Vol. 4(5), s. 25 i n., https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/166/Bolecki_Polish_Antitrust.pdf?sequence=1&isAllowed=y (dostęp: 18.10.2022 r.). Zob. także: S. Józwiak, *Wymiana informacji między konkurentami jako praktyka ograniczająca konkurencję – kierunki rozwoju analizy prawno-ekonomicznej*, Warszawa 2011, s. 18, a także: A. Bolecki, *Wymiana informacji między konkurentami w ocenie organów ochrony konkurencji*, Warszawa 2013, s. 6 i n., https://cars.wz.uw.edu.pl/images/publikacje/podreczniki/123/CARS_11_Wymiana_informacji.pdf (dostęp: 18.10.2022 r.). Zob. także: A. Jurkowska-Gomułka, (w:) T. Skoczny (red.), *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Warszawa 2014, s. 272, 273 oraz I. Małobędzka, *Hub-and-spoke cartel – how to assess horizontal collusion in disguise? Kartel typu „hub-and-spoke” – jak ocenić ukrytą zмовę horyzontalną?*, „Krytyka Prawa” 2016, t. 8, nr 2, s. 64 i n.

⁷¹ O tym – jak wspomniano w części V niniejszego artykułu – jest mowa w pkt 40 Protokołu ustaleń.

tariusze są chętni do współpracy i pomocy w walce ze sprzedażą podrabianych towarów przez Internet”.

Można by oczywiście próbować dopatrywać się w tym postanowieniu pozytywów płynących zazwyczaj z polubownego rozstrzygania sporów, jednak treść tego punktu nie wskazuje, by chodziło tu o podejmowanie prób polubownego rozstrzygania sporów jako etapu poprzedzającego ewentualne wszczęcie procedury sądowej. Nic przy tym w zawartym porozumieniu nie wskazuje, czy jego sygnatariusze wypracowali procedury służące do pozasądowego (polubownego) rozstrzygania ich sporów.

Rodzące się tu pytania można by mnożyć. Nie sposób jednak pominąć **jeszcze jednego zasadniczego pytania** płynącego z zapoznania się z treścią licznych dokumentów przedstawionych w niniejszym opracowaniu.

Mimo ogólnikowości wielu zawartych w nich stwierdzeń, można z pewnością doszukać się tam bardzo konkretnych propozycji rozwiązań i kierunków dalszych działań, których konkretność i trafność rodzi pytanie o sens ich dublowania podczas spotkań przedsiębiorców.

Tytułem przykładu warto dodać, że korzyści płynące ze zbierania danych i informacji o naruszeniach i konkretnych sposobach przeciwdziałania i zintensyfikowania walki z naruszeniami polegającymi na podrabianiu towarów i bezprawnym używaniu znaków towarowych można by osiągnąć, wykorzystując w szerszym zakresie wyniki działań wspomnianego w części IV tego artykułu **Europejskiego Obserwatorium** do spraw naruszeń praw własności intelektualnej zarządzanego przez Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (Obserwatorium EUIPO).

Analogiczne efekty można by także osiągnąć, powierzając te zadania **ekspertom państw członkowskich**, o których zresztą jest nawet wyraźnie mowa w pkt 4 opublikowanego w 2014 r. przez Komisję Planie działań w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej w Unii Europejskiej (opisanego w części IV powyżej).

Organizowanie **spotkań ekspertów**, zamiast spotkań przedsiębiorców (zawierających porozumienie pod szyldem „samoregulacji”), **nie byłoby** z pewnością **obarczone ryzykiem wyewoluowania** programu walki przedsiębiorców z podrabianiem towarów w stronę naruszeń prawa o antykonkurencyjnym charakterze, czego nigdy na sto procent nie można przecież wykluczyć.

Wyjaśnienie tych wszystkich kwestii, których dotyczą przedstawione powyżej pytania, byłoby istotne z punktu widzenia oceny sensu utrzymywania w przyszłości funkcjonowania tego porozumienia przedsiębiorców na obecnych zasadach.

REFERENCES

- Bolecki A., *Polish Antitrust Experience with Hub-and-Spoke Conspiracies*, "Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies" 2011, Vol. 4(5)
- Bolecki A., *Wymiana informacji między konkurentami w ocenie organów ochrony konkurencji*, Warszawa 2013
- Cane D. du, *Czy piractwo znaku wspólnotowego jest przestępstwem z art. 305 prawa własności przemysłowej?*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2010, nr 1
- Cieślak W., Placzek I., *Niektóre zagadnienia karnoprawnej ochrony znaków towarowych*, „Prokuratura i Prawo” 1999, nr 7–8
- Ćwiakalski Z., *Glosa do uchwały SN z 24.05.2004 r. I KZP 13/05. [Dot. pojęcia wprowadzenia do obrotu w rozumieniu art. 305 ust. 1 ustawy Prawo własności przemysłowej]*, „Państwo i Prawo” 2006, z. 1
- Daśko N., *Prawnokarna ochrona znaków towarowych*, Warszawa 2017
- Górniok O., *Glosa do uchwały SN z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 13/05*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2006, nr 3
- Józwiak S., *Wymiana informacji między konkurentami jako praktyka ograniczająca konkurencję – kierunki rozwoju analizy prawno-ekonomicznej*, Warszawa 2011
- Jurkowska-Gomułka A., (w:) T. Skoczny (red.), *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Warszawa 2014
- Król-Bogomińska M., *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., sygn. akt I KZP 13/05 [Dot. wprowadzenia do obrotu towarów oznaczonych podrobionym znakiem towarowym]*, „Glosa” 2007, nr 3
- Król-Bogomińska M., *Zasada nullum crimen sine lege w prawie własności intelektualnej – wybrane zagadnienia*, (w:) K. Szczepanowska-Kozłowska, I. Matusiak, Ł. Żelechowski (red.), *Opus auctorem laudat. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Monice Czajkowskiej-Dąbrowskiej*, Warszawa 2019
- Kuberski D., (w:) D. Kuberski (red.), *Zbiór orzeczeń z zakresu prawa karnego materialnego wraz z komentarzami. Przestępstwa i inne formy naruszenia praw własności intelektualnej oraz przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu. Casebook*, Kraków 2016
- Małobędzka I., *Hub-and-spoke cartel – how to assess horizontal collusion in disguise? Kartel typu „hub-and-spoke” – jak ocenić ukrytą zмовę horyzontalną?*, „Krytyka Prawa” 2016, t. 8, nr 2
- Milewicz-Bednarska D., *Odpowiedzialność karna za przestępstwo kopiowania zewnętrznej postaci produktu*, Warszawa 2016
- Misztal-Konecka J., Konecki J., *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 13/05*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2006, nr 3
- Mozgawa M., Skubisz R., *Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 października 1994 r., I KZP 26/94*, „Prokuratura i Prawo” 1995, nr 2
- Mozgawa M., Skubisz R., *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 24 maja 2005 r., sygn. akt I KZP 13/04*, „Prokuratura i Prawo” 2006, nr 6
- Podrecki P., Raglewski J., *Karnoprawna ochrona unijnego znaku towarowego na podstawie art. 305 prawa własności przemysłowej*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej” 2017, z. 3

- Raglewski J., *Prawo własności przemysłowej. Komentarz do przepisów karnych*, LEX/el. 2016
- Stefański R., *Przegląd uchwał Izby Karnej SN*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 1995, nr 3–4
- Tomaszek A., *Glosa do uchwały SN z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 13/05*, „Monitor Prawniczy” 2006, z. 1
- Tomaszek A., *Ochrona prawa do znaku towarowego w procesie karnym*, „Monitor Prawniczy” 1997, z. 12
- Tosza S., Wróbel W., (w:) P. Kostański (red.), *Prawo własności przemysłowej. Komentarz*, Warszawa 2014
- Traple E., *Glosa do uchwały SN z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 13/05*, „Glosa” 2005, nr 4
- Tylec G., (w:) T. Demendecki, A. Niewęglowski, J. J. Sitko, J. Szczotka, G. Tylec, *Prawo własności przemysłowej. Komentarz*, LEX/el. 2015
- Zientara A., *Ostatnie zmiany ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji*, „Monitor Prawniczy” 2011, z. 12